Proletarieschi, savienojaties!

Maksâ 6 santîmi.
(Svētdienās 10 santîmi.

Strahdneeku Awise

Abonešchanas maksa.
Par 1 mehnesi:
bez peesuhtischanas Ls 1,30
ar peesuhtischanu . 1,60
uz ahrzemem . 2,50

Sozialdemokratisks laikraksts

Redakcija: Helenes eelâ Nr. 3
Tahlrunis Nr. 46
Darba laiks (darbd.) no 9—11 un no 6—7
Pasta kastite Nr. 4.

Ekspedicija Kantoris Speestuve | Helenes eelâ Nr. 3
Tahlrunis Nr. 275
Atwehrts no 8—5, svētdienās no 8—10

Sludinajumu maksa:
preekschpusê 30 santîmi, tekstâ 26 santîmi, sludinajumu balkâ 18 santîmi rindiņa.
Darba spēka meklēšanas 6 santîmi
+ 5 % sluds. nodokļis.

Nr. 274 (3930) Leepajâ, sestdeen, 3. dezembrî 1932. g. 14. gads

Pilsonibas leekulibas sposchakâ parade Saeimâ.

Pilsoni grib pasihdset tikai leelajeem saimneekeem. — Latgaleeschi pilnigi apzukuschi. — Paradu likumu wisumâ noraida. — Silku sadahrdsinaschanu neizdodas iswest. — Eesahkstas debates par aborta likuma grosischanu.

Saeimas sehde preektdeen, 2. dez.

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Rigâ, 2. dez. Schâs deenas Saeimas sehdi atklahja un wadija preekschsehdetajs Dr. P. Kalninsch.

Deenas kahrtibâ likums par

Semes bankas aisdewumu dsehschanu

jaunsaimneekeem uz nekultiwetâm semem, kurâ ispostitâm saimneezibam un Latgales weensehtâm neekeem.

Laukšaimneezibas un budscheta komisiju referenti leek preekschâ scho likumu nodot komisijam. To noraida un peenem preekschlikumu ussahkt likuma lasischanu pa panteem.

Pilsoni prasa atzelt pee likuma steidsamibu, to peenem ar 50 pret 33 balsim.

Pee likuma wirsraksta eenahk wairâki pahrlabojumi, tos atstahj nobalsoschanai pehz pascha likuma peenemschanas.

Tahlakâ balsoschana pee schi likuma atsewischkeem panteem ir loti interesanta un ta pilnigi atsedz pilsoņu demagogiju un leekulibu.

Pee 1. panta semneeku saweenība, sihkbloduēeki un kristigee latgaleeschi nahk ar preekschlikumu kurâ nospostitâm saimneezibam no Semes bankas izsneegtos aisdewumus dsehst sekoschos apmehros: saimneezibam ar semes platibu no 2—4 hekt. — 200 latu, no 4—10 hekt. — 300 latu, 10—27 hekt. — 500 latu un leelakâm saimneezibam 700 latu. Tâ tad palihdsibu sneegt ne sihkajam, bet galwenâ kahrtâ leelajam saimneezibam, pee kam jo leelaka saimneeziba, jo leelaks paradu atlaidums, leelaka palihdsiba. Par scho preekschlikumu nobalsoja pilsoni un latgaleeschi, pret to kreisais spahrns, tomehr scho preekschlikumu peenem.

Trafuns eesneedz preekschlikumu jaunsaimneekeem uz nekultiwetâm semem un Latgales weensehtâs izdalitâm saimneezibam peeschkirtos Semes bankas aisdewumus dsest lihdz 600 lateem. Sozialdemokratu frakcija leek preekschâ scho paradu dsehschanu atteezinat ari uz apbuhweescheem un amatneekeem. Ar 46 pret 41 balsim Trafuna preekschlikumu noraida. Pret to balso semsaweeschi, sihkbloduēeki un ziti pilsoni.

Noraida ari sozialdemokratu preekschlikumu.

Ari wirsrakstu likumam newar peenemt. Kad likums nahk nobalsoschanâ otrâ lasijumâ, to wisumâ noraida ar 2 balsu wairakumu! Tâ tad latgaleeschi, kuri balsoja ari pret wisu likumu, nejaukâ kahrtâ izkaisti. Tee balsoja kopâ ar semn. saw. par leelo semneeku paradu atlaischanu, bet pilsoni teem lihdzi nebalsoja un tâ wisu likumu izgaisa zaurî.

Zeelens (soz.-dem.) pasino, ka kaut ari likums schahdâ weidâ soz.-dem. frakcijai nebija peenemams, wini tomehr balsoja par likumu. Likums gan paredseja palihdsibu leelajeem semneekeem, bet masajeem nedewa nekâ. To wareja wehl grozit 3. lasijumâ, tadehl nesaprotams, ka ari latgaleeschi kopâ ar wessaimneeku pahrstahwjeem balsojuschi pret scho likumu. Ta ir wisnekaunigakâ demogogija, kahda Saeimâ lihdz schim peeredzēta.

Grib sadahrdsinat silkes.

Tahlak apspreesch likumu par swejneezibas fonda dibinaschanu. Projektâ paredseta muita uz silkem 5 proz. apmehrâ. Wisi eenahkumi no schis muitas eeskaitami swejneezibas weizinaschanas fondâ.

Bastjahnis-izstâs pret muitu eewescham. Jau tagad pastahw nodoklis uz silkem 10 latu uz muzas, pehz jaunâ projekta izņahks wehl 16 lati uz muzas. Schis nodoklis buhs jasamaksâ weenigi truhzigeem eedzihvotajeem un tas izsauks dzihwes sadahrdsinaschanu. Swejneezibai ar to nekas nebuhs lihdzets. Sozialdemokrati atsihst swejneeku wajadzibas un tadehl leek preekschâ usnemt nahkoschâ gada budschetâ swejneezibas weizinaschanai 200.000 latu.

Ar neleelu balsu wairakumu tomehr preekschlikumu par muitas eewescham uz silkem noraida. Sozialdemokratu preekschlikumu nobalsoj nahkoschâ sehdê.

Eesahk aborta likuma apspreeschanu.

Pehz tam Saeima pahreet uz grozijumu apspreeschanu sodu likumos atteezibâ uz izdarischanas sodamibu.

Grozischanai paredzets 466. — pants, kurâ paredz, ka naw uzskatama par noseedzibu augla nomerdinaschana, kuru izdarijis ahrsts, lai nowehrstu gruhtneezes dzihwibu apdraudejumu, waj winas weselibas smagu satrizinajumu. Tâpat ja gruhtneezibas nowehrschanu izdaris ahrsts uz gruhtneezes wehleschanos pirmajos trihs gruhtneezibas mehneschos, lai nowehrstu behrna peedzimschanu ar smageem garigeem un meesigeem truhkumeem, jeb kad gruhtneezibas raschanâs ir notikusi apstahklos, kad seeweete naw bijusi atbildibas spēhjiga par sawu rihzibu, waj kad ar behrna peedzimschanu gimenê pawairotu saimneezisko postu.

Ref. Zeelens (soz.-dem.) aisrahda, ka tagad teeschâm ir pehdejais laiks scho wezo likumu grozit. Pehz kahda zimnizas direktora atzinumeem Latwijâ paschreiz teek izdarits gadâ ap 17.000 abortu. Pastahwoschais soda likums te neko nelihdz. Seeweetes greeschâs pehz palihdzibas pee nemahkuleem, kuri tâs sakroplo. Dzimtibas regulēschana paschreiz jau pateesibâ noteek, bet tikai turigâs gimenês. Jalegalizê aborti, lai ari truhzigâs gimenes tiktu atswabinatas no leekâm mokam.

Ar nedzirdetu nekaunigu runu pret likumu grozijumu ussahjâs biskaps Ranzans, kursch izrunajâs kâ ihsts widus laiku tumsonis. Winsch scho grozijumu eerosinatajus nosauz par walsts un tautas nodewejeem. Nedrihkstot iznihzinat dzihwibas, kuras nahkot no tâ kunga!

Pehz Zeelena atbildes runas Ranzanam, sehdi slēhdz.

Koalizijas deputati spehi wisu . .

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Rigâ, 2. dez. Saeimas budscheta komisijas sehdê schodeen apspreeda papildu budschetu par panteem. Pee 1. panta, kursch paredz eenahkumus wehl no zukura monopola 250.000 latu izzehlâs plaschakas debates. Sozialdemokrati norahdija, ka kahrtejais budzhets jau tâ slikti izpildâs, bet ir galigi nepareizi, ja weens postenis kahrtejâ budschetâ usrahda leelakus eenahkumus, kamehr ziti eenahkumi neattaisnojas un usrahda prahwus izstrukumus, usnemt schis sumas papildu eenahkumos.

Tâpat nepareizi ir, papildu budscheta eenahkumos eeskaitittas sumas, kuras kahrtejâ budschetâ bija paredzetas ahrejo aizsnehmumu segschanai un dzehschanai. Bastjahnis izsakâs ari pret to, ka waldiba paredzejusi buhwêt wehl zeturto zukura fabriku un tagad par runâ jau par peekto. Ir jau nolemts, ka zeturto fabriku zels Walmeerâ, tapehz newar buht nekahdas runas par Resekni waj Bausku.

Koalizijas deputats starpsauzeenâ saka: „Bet mehs to nolemsim!" Uz to Bastjahnis atbild: „Juhs jau warat nolemt wihreeti pahrtaisit par seeweeti, bet zits jautajums, kas no schahda lehmuma izņahks". Bet koalizija spehj wisu... un tâ nolemj ari minetâs sumas papildu budschetâ usnemt.

Sozialdemokrati leek preekschâ uzdot waldibai samazinât zukura zenas. To ar koalizijas deputatu balsim noraida.

Tahlak walsts kontroles pahrstahwis Wanags, aisrahda, ka papildu budschetâ newar usnemt walsts rezerves fonda sumas, kuras it kâ nelikumigi esot eeskaitittas budschetâ. Schi eeskaitischana ir pilnigi likumiga, un nelikumigi . eeskaitit schis sumas tagad papildu budscheta eenahkumos. Schahdu weedokli aizstahw ari sozialdemokrati. Bet koalizijai ari schi nelikumiba naw nekas, tai wiss eespehjams un tâ nolemj scho sumu eeskaitit papildu budschetâ.

Budscheta apspreeschana turpinasees otrdeen.

Waj paseminâs prozentu normu?

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Finansu komisijâ apspreeda jautajumu par prozentu normas pazeminaschanu. Sehdê eeraduschees daudzi daschadu saimneezisku organizaziju pahrstahwji kâ ari min. pres. Skujeneeks. Pehdejais norahda, ka waldiba jau sawâ laikâ izdewusi 81. p. kahrtibâ likumu par proz. normas pazeminaschanu uz 10 proz. War gaditees, ka norma buhs wehl japazemina, bet tas nedrihkst notikt tik strauji, norma 6—7 proz. naw peenemama.

Kreditkooperativa saweenibas pahrstahwis Petersons un patehretaju beedribu saweenibas pahrstahwis Prukšis norahda, ka eespehjams kreditu paleelināt, bet to kawê, tâ sauktais dzelzs inwentara likums un augstâs sihmogu nodewas. Ja schos schkehrschlus likwidetu, tad prozentes waretu samazināt, bet samazinaschanu nedrihkst izdarit pahrak strauji, tad behgs noguldītaji. Ari zitu organizaziju pahrstahwji izteizâs par proz. normas pazeminaschanu. Sihmigs ir Rigas tirgotaju kameras pahrstahwja izteizeens, ka „kapitalisms izspehlejis sawu lomu, tas gul nahwes gultâ".

Debates turpinasees wehl otrdeen.

Zuhkgalas pahrdoschanai wajadzigo atlauja.

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Rigâ, 2. dezembrî. Intendantura tuwakâs deenâs ussahk swaigas zuhkgalas un speka eepirkschanu. Sakarâ ar to intendantura greesch lauksaimneeku wehribu uz to, ka noteikschana, kam dot atlauju pahrdot zuhkas kara ministrijas intendanturai, tagad peekriht aprinku waldem. Tapehz lai neweens lauksaimneeks welti nemehgina ceweest Rigas, Leepajas waj Daugawpils intendanturas noliktawâs, waj atteezigâs kargspehka dalâs un izsludinatos peenemschanas punktos zuhkgalu un speki bez aprinku walschu atteezigas atlaujas. Intendanturas eestahdes paschas nekahdas atlaujas nedos un newar dot, jo wiss eepehrkamais daudzums sadalits starp aprinkeem un intendanturas rihzibâ naw lihdzeklu, lai pirktu wairak par aprinkeem peeschkirteem daudzumeem.

Kahds buhs sludinajumu nodoklis.

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Paschwaldibu komisija apspreeda sludinajumu nodokla normas un noteiza, ka no laikraksteem un schurnaleem ar tiraschu lihdz 10.000 eksemplareem sludinajumu nodoklis war buht lihdz 7 proz., bet ar tiraschu pahri par 10.000 eksemplareem lihdz 10 proz.

Mehginajums apsogt Strentschu pilsehtas loži.

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Rigâ, 2. dez. Wakar wakarâ Strentschu pilsehtas domei bija gara sehde. Apspreeda budzhetu 1933. g., kuru beidzot sabalanseja uz 42.498 ls. Sehde beidzâs pl. 12 n. Waldes sekretars Lakstinsch, kursch dzihwo turpat pilsehtas namâ, ap pl. 2 n. izdzirdeja trokšņi, kas zehlâs no stiklu plihschanas. L. gahja skatitees trokschna eemeslus. Pilsehtas galwas kabineta logam atrada izspeestas ruhtis, bet aiz loga wairakas nepazihstamas personas. Izstrauzetee eebruzeji metâs behgt. Eerados polizija un ussahka noseedzneeku wajaschanu. Pilsehtas galwas kabinetâ atrodas naudas skapis ar naudu un wehrtspapireem. Domajams, ka Strentschos eebraukuschi kahdi sahdzibu leetprateji no zitureenes.

Jerschowam atkal 2 gadi pahrmohzibas nams.

(„Str. Aw." spezialsinojums.)

Rigâ, 2. dez. Latgales apgabalteesa wakar Rezeknê sodija Saeimas dep. L. Jerschowu ar 2 g. pahrmahzibas namâ ar teesibu saudeschanu. Teesa nolehma greestees pee Saeimas — atlaut peeprasit no Jerschowa 3000 ls droschibu, bet lihdz droschibas eemaksai paturet J. polizijas uzraudzibâ.

Scho mehnesi teesas ari Meesi.

Rigâ, 2. dez. Saeimas strahdneeku-semneeku frakcijas deputatu Ernestu Meesi sauz pee atbildibas par proklamaziju izplatischanu, aizinot uz Latwijas grauschanu. Pag. gada Seemasswehtku Saeimas sesiju pahrtraukuma laikâ Meesis pasuda. Tikai schigada marta mehnesî winu aizstureja apm 1 kilometri no robeschas. Pee Meescha atrada leelaku naudas sumu daschadâs walutâs. Winu teesâs 15. dezembrî Rigas apgabalteesâ. Lihdz ar Meesi teesai nodoti wina beedri — Schanis Bruhwers, Jahnis Putninsch, Peters Uhdris, Jazeps Kokins, Augusts Groschteins, Alfons Baltruks, Kaspars Sprugewitschs un Adolfs Leepinsch.

Kreewijas-Polijas un Kreewijas-Franzijas neuzbrukschanas lihgumi.

Pehrnâ gada beigâs un schi gada sahkumâ Padomju Kreewijas starptautiskais stahwoklis bij stipri nedroschs.

Japana ar militaru waru bruka eekschâ Kinâ, eekaroja Mandschuriju, scho swarigo Seemeļu Kinas apgabalu, kurâ saistijâs deesgan swarigas Kreewijas saimneezisklas un politiskas intereses. Weenu laiku wareja tikties, ka Mandschurija Japanas rokâs ir kâ izteepta duhre pahr Kreewijas Tahlo Austrumu prowinzem un ka drihz ween schis drauds izsauks atklahtu karu starp Japanu un Padomju Kreewiju.

Tai paschâ laikâ starptautiskâ presê klihda wizadas baumas, ka Franzijas reakcionarâ Tardjê waldiba atbalsta Japanu, winas leelajos kara plānos. Lihdz ar to objektiwi pazehlâs jautajums — kas waretu notikt Kreewijas wairâ frontê no Polijas un Rumanijas puses, ja Tahlajos Austrumos izzeltos karsch starp Japanu un Kreewiju.

Toreiz starptautiskais stahwoklis bij stipri nenoteikts un daschadâs warbuhtibâs wareja ispausties politiskâs preteziņibas.

Patlaban Padomju Kreewijas starptautiskais stahwoklis ir leelâ mehrâ uzlabojies un ap winu klihjoschee kara mahkoņi ir izklihduschi.

Lai izwairitos no kara sadursmes ar Japanu, Padomju Kreewija loti tahli peekahpâs Japanas preetschâ. Padomju Kreewija ir jau uznehmusi konsularus sakarus ar „neatkarigo" Mandschurijas waldi, tas nozihmê schis jaunâs walsts atzischanu. Tas, bez schaubam, stahw pretrunâ ar Padomju Kreewijas lihdzschinejo politiku swarigajâ Kinas jautajumâ, jo Kreewija noteikti eestahjâs par Kinas teritorijas nedalamibu. Lai nodroschinatu meeru ar Japanu, tad Kreewija ir atzinusi par notikuschu faktu Japanas eekarojumu Mandschurijâ. Lihdz ar to ir izklihduschi tee draudzschee kara mahkoņi, kahdi schi gada pirmâ pusê sawilkâs starp Japanu un Kreewiju.

Ari Kreewijas wakaru robeschâs izklihst pretezibu mahkoņi un sahk stabilizetees dzilakas meera atteezibas. Par to gaischu leezibu dod nupat galigi ratifizetais Kreewijas — Polijas neuzbrukschanas lihgums un nupat Parizê parakstitais Kreewijas — Franzijas neuzbrukschanas lihgums. Tee ir swarigi starptautiski notikumi, kuru nozihme ir nopeetni nowehrtejama.

Schee neuzbrukschanas lihgumi naw tikai abstraktas deklarazijas par meeru, kahda bij peem. 1928. gadâ parakstitais Kellloga lihgums. Schee lihgumi uzleek sinamus konkretus peenahkumus starptautiskâ dzihwê. Schee lihgumi uzleek par peenahkumu nepeedalitees nekahdos nolihgumos, kuru mehrkis buhtu otras puses saimneezisks boikots. Schee lihgumi uzleek par peenahkumu ne teeschi, ne neteeschi neatbalstit kahdu treschu walsti, kas izbruktu kahdai no lihgumu slēhdzejâm walstim. Schee diwi pamatpeenahkumi ir ar leelu konkretu saturu. To nopeetna pildischana nozihmês eewehrojamu atteezibu uzlabojschanos starp Kreewiju un Poliju un Kreewiju un Franziju.

Es gribetu wehl wairak teikt — schee lihgumi nozihmê jaunu wirseenu Polijas un Franzijas atteezibâs pret Padomju Kreewiju.

Daschi (peem. Haufmans „Sewodnjâ") nowehrtê schos Franzijas un Polijas lihgumus ar Kreewiju tikai kâ aktiski-diplomatiskus manewrus uz laiku, lai sasneegtu kahdus zitus sawus mehrkus. Situazija, kahdâ tika parakstiti schee lihgumi, rahda, ka ir notikusi nopeetna maina Franzijas un Polijas ahrpolitikâ pret Kreewiju.

Jau tihri ahreji nemot, loti swarigs simptoms ir tas, ka Polija un Franzija parakstija schos lihgumus ar Kreewiju, negaidot wairs uz sawu sabeedroto Rumaniju. Faktiski tas tatschu nozihmê, ka Franzija un Polija ir rihkojuschas pret Rumanijas gribu, tâ tad sinamâ mehrâ satrizinot sawas atteezibas ar sabeedrotu walsti. Tas rahda nopeetnu Polijas un Franzijas gribu saprastees ar Kreewiju, lai stabilizetu un izweidotu dzilaki politiskas un saimneezisklas atteezibas ar pehdejo.

Ja nemam wehrâ tâs nedraudzigâs — un daschkahrt pat naidigâs — atteezibas, kahdas agrak pastahweja starp Poliju un Franziju no weenas puses un Padomju Kreewiju no otras puses, — tad schis jaunais kurss nozihmê swarigu luhzumu Polijas un Franzijas ahrpolitikas swarigâ pusê.

Schis luhzums naw izskaidrojams tikai ar Franzijas parlamenta wehleschanu izņahkumeem, kas schi gada maijâ noweda pee reakcionarâs Tardjê waldibas krischanas un Eriv radikal-demokratiskâs waldibas nodibinaschanâs. Bez schaubam, kreisâs waldibas nodibinaschanâs Franzijâ ir weens swarigs preekschnoteikums Franzijas ahrpolitikas kursa mainai meera wirseenâ.

Tomehr schi jaunà kursa tapschanu eetekmeja ari ziti apstahkli — demokratijas sabrukums un nazionalsozialistiskas diktaturas weidoschanàs Wahzijà speesch Franziju, bet it sewischki Poliju, uslabot atteezibas ar Padomju Kreewiju.

Tiklihds schowasar, julijà, Wahzijà isweidojàs nazionalàs diktaturas waldiba, tad es isteizu domas, ka schis fakts issauks sinamas pahrweidibas starptautiskàs atteezibàs, ka neisbehgamas buhs pahrmainas Polijas un Franzijas atteezibàs pret Kreewiju. Tagad tas peepildas.

Ja tagad Franzijas ministru presidents, parakstot neusbrukschanas lihgumu ar Kreewiju, juhsmigos wahrdos nodod sweizeenus SPRS tautam, tad tas naw tikai tukschas frases, bet tas ir jauns politisks wirseens, ar kura palihdsibu Franzija grib jaukt lihdschinejo Kreewijas-Wahzijas sadarbibu, kura pastahweja kopsch Rapollo lihguma noslehgschanas (no 1922. gada). Tàpat kà Franzija mehgina ar sinamu sapraschanos ar Spaniju stiprinatees pret Italiju, tà, islihgstot ar Kreewiju, wina mehgina isolet Wahziju, waj wismaz pa balai atraut Kreewiju no Wahzijas. Un preekschà stahwoschàs sarunàs starp Franziju un Kreewiju par tirdsneezisko lihgumu schis jaunais wirseens turpinasees.

Ja tagad Polija gaigi ratifizè neusbrukschanas lihgumu ar Kreewiju, neraugotees uz sawa sabeedrota, Rumanijas, pretestibu, tad tapehz, ka Polija nopeetnà kahrtà grib sapraastees ar Kreewiju, lai buhtu winai pilnigi brihwas rokas tam gadijumam, kad nazionalistiskà Wahzija mehginatu ar waru rewidet sawas robeschas ar Poliju.

Waj no majo Baltijas walstu intereschu weedokla ir apsweizami schee Kreewijas — Polijas un Kreewijas — Franzijas jaunee lihgumi?

No pirmà azu usmeerena waretu liktees, ka Polijas — Kreewijas sapraschanàs waretu kaitet masajàm Baltijas wasstim. Samasinotees preteschlibam un sazenjibai starp Kreewiju un Poliju, samajinas majo Baltijas wasstu loma un swars. Ismantojot scho preteschkibu, winas waretu eeguht to sew par labu. Bet tas buhtu schaurs weenas deenas politikas skats. Stabilisejotees meera atteezibam starp Poliju un Kreewiju, stabilisejas ari majo Baltijas walstu wispahrejais starptautiskais politiskais stahwoklis. Un scho meera atteezibu stabiliseschanu Austrumu Eiropà nekad newar par semu nowehrtet.

Tapehz no plaschaka weedokla raugotees, ir apsweizami schee Kreewijas — Polijas un Kreewijas — Franzijas jaunee politiskee lihgumi, jo tee ar laiku stabilisès meeru Austrumu Eiropà un nodroschina walstu politisko stahwokli. Un schai politiskai droschibai buhs sawa leela nozihme ari ahrejo saimneezisko atteezibu weidoschanà, tikrihds wispahrejàs saimneeziskàs krises kulminazijas punkts buhs pahreets.

F. Zeelens.

Pilsehtas darbineeku labwehli.

Sakarà ar pilsehtas nahkamà gada budscheta apspreeschanu „K. W." pilsehtas saimneezibas „leetprateji" nehmuschi sawu „kahrtejo wahrdu — un israkstàs krustam un schkehrsam par sozialdemokratu pilsehtas issaimneekoschanu, kura „ispauschotees ik uz sola", ka pilsehtas saimneeziba arweenu eet uz leju un ka winai stahwot preekschà neizbehgams bankrots un „Kurs. W." pilsoni ar bascham raugotees nahkotnê, zik leelas nodokku nastas teem atkal uswelschot sasoditee sozialdemokrati ar saweem lihdskrehjejeem. Ar wahrdu sakot, schee nabaga noschehlojamee „dsihwes pabehrni" gaida pastara deenu, kura winus atpestis no sozialdemokratu „priwatà ihpaschuma nazionalisèschanas"!

Lai pilsonibu glahbtu no draudoschàm sozialisma breesmam un nostahditu pilsehtas saimneezibu uz pilsoneem wehlameem pamateem, tad nepeezeeschami jakerotees pee pilsehtas darbineeku algu samasinaschanas. Luhk, kur tas suns aprakts! Jamasina darbineekeem algas, jo tàs ir kà dadsis pilsonu azis. Un ja nebuhtu pilsehtas paschwaldê eesehduschees tee eenihstee sozialdemokrati, pilsonifkee darbineeku „aizstahwji" un „labwehli" to buhtu sen jau isdarijuschi un sen isweduschi nodomato usbrukumu pilsehtas darbineeku kabatai. Bet lihds schim tas naw isdewees un, protams, neisdosees ari turpmak, jo pilsonisko rebineeku speh'insch ir gauscham wahjsch, lai tiktu pahri sozialdemokrateem, kuri aizstahw un sargà pilsehtas darbineeku algas un winu eksistenzi. To, protams, der eegaumet wiseem pilsehtas darbineekeem, ari teem, kuri sawas balsis nodod par saweem algu samasinatajeem.

Kas atteezàs uz „K. W." praweetojumu, ka pilsehtas saimneeziba eet uz leju, tad jasaka, ka scho wezo tschihkstoschàs leijerkastes dseesmu schee „praweeschi" dseed waj ik katrà sawà awises numurà, kura apnikusi jau pascheem pilsonu „bloka" wihreem, kureem pehz katras leijerkastes nospehletàs dseesmas un isklaustitàm „gudribam", resp. mulkibam, atleek saraukt degunus un paraustit plezus: jo weens mulkis warot wairak jautat, nekà desmit gudri atbildet... Tamdehl jau ari neatmakfajas „K. W." Nr. 273. peewestàs gekibas atspehkot, jo tàs sarakstitas ar apinatu noluhku no zilwezineem, kuri isgahsti zauri neklajitamàs wehleschanàs uz daschadeem paschwaldibu amateem... Un pats par sewi saprotams, ka no amatkahreem subjekteem tatschu newar prasit, lai wini buhtu objektiwi sawos spreedumos. Tamdehl jau ari par winu palaistàm „gudribam" smejàs winu paschu „bloka" lozekli.

Atteezibà uz pilsehtas nahkamà gada budschetu, kuru pilsehtas walde sabalansetu nodewusi apspreeschanai budscheta komisijai, jasaka, ka mehs, sozialdemokrati, peeleekam wisas puhles, lai budschetu sastahditu ar tahdu aprehkinu, ka nebuhtu jakeras pee pilsehtas darbineeku algu samasinaschanas. To mehs esam panahkuschi par leelu nepatikschanu wisàm tàm pilsonu partijam, kuràm ir „sobs" uz darbineeku „leelajàm algam". Panahktais rezultats muhs pilnigi apmeerina (atteezibà uz algu nesamasinaschanu), jo esam pratuschi nowehrst pilsehtas darbineekeem draudoschàs breesmas. Ka schahds isnahkums nepatihk daschadeem „K. W." miserableem, mums nedara ne masakàs galwas sahpes. Lai wini tschihkstina sawu nodiluscho leijerkasti par apmeerinajumu pascheem sew.

Wehl ir laiks

steidsigi atjaunot

„Strahdneeku Awises"

abonementu uz dezembra mehnesi.

Nenokawejat sawu peenahkumu!

Waj seeweete ir schkihsts jeb neschkihsts radijums?

Basnizkungi wehl weenmehr domà, ka neschkihsts.

Nesen, leekas, bija apklusis zihninsch starp seeweetem teologeem un wihreescheem. Seeweetes, kuras ir beiguschas universitates teologisko fakultati un tà tad pehz sawa teoretiska sagatawoiuma ir lihdsigas atteezigas isglihtibas wihreescheem, peeprasija sew teesibu eenemt ari mahzitaju amatu.

Schkeet, ka schi prasiba no seeweeschu — teologu puses nemaz naw tik nepamatota. Ja jau seeweetes ar medizinisku isglihtibu war buht ahrstes, ar juridisku — advokates, tad kadehl gan seeweetes ar teologisku isglihtibu newaretu buht mahzitaji?

Seeweetes ari usstahdija scho prasibu. Bet no mahzitaju — wihreeschu puses pazehlàs nikna pretestiba. Sahka peewest pat wisneeedomajamakos argumentus. Un gandrihs netruhka daudz lihds tam, lai atkal, kà sawà laikà basnizas tehwu sapulzê, nebuhtu jaleek uz balsoschanu jautajums, waj seeweetei ir dwehsele jeb nè. Kà sinams, tizigàs seeweetes war pateiktees tikai weenas balss wairakumam par to, ka sawà laikà tika atsihts, ka ari seeweetem tomehr ir dwehsele, lihdsiga wihreescheem.

Bet wisà nopeetnibà gandrihs schi wahrda burtiskà nosihmê schi leeta pazehlàs no jauna, kad seeweetes usstahdija prasibu peelaut winàm spredikot basnizàs no kanzeles.

Pehz garàm zihnam seeweetes beidsot panahza, ka winàm atlahwa spredikot basnizà no pults, bet kanzelê tomehr nelaida. Azimredsot, basnizkungi seeweeti wehl tomehr atrada par nepeeteekoschi schkihstu radijumu, lai to laistu kanzelê.

Seeweeschi ar to naw apmeerinajuschees un eesneeguschi atteezigu luhgumu basnizas wirswaldei, bet ari ta scho luhgumu noraidijusi.

Ar wahrdu sakot, kristigee tomehr seeweeti wehl weenmehr tur par semaku radijumu kà wihreeti.

Behdiga pateesiba. Un wehl behdigaka ta kluhst, ja mehs eedomajam, ka sem ta slehpjàs wehl otra pateesiba: Basnizkungi wihreeschi atkihda no „kalposchanas tam kungam" seeweetes aiz konkurenzes bailem un maises naida. Tàs ir pateesibas, uz kuràm ari tizigeem nebuhtu par launu greest wehribu.

—a—

Muhsu saimneeziba.

Nostiprinotees kooperazijai, aug winas beedru skaits, aug apgrosijumi, kooperazija palahpeniski pahrnem sawàs rokàs tirdsneezibu un ruhpneezibu, nodibina bankas.

Pawirschi skatotees, schis darbs lihdsinajàs kapitalistiskai saimneezibai: ari tàs darbiba teek weenmehr paplaschinata, apweenojas sindikatos, trestos un kartelos, dibina sawas bankas. Bet kahda milsu starpiba ir starp muhsu un kapitalistisko saimneezibu!

Mehs paplaschinam sawu saimneezibu, lai kalpotu wisai sabeedribai, muhsu darbibas noluhks naw pelna un eedsihwoschanàs uz sabeedribas rehkina, bet patehretaju teescho wajadsibu apmeerinaschana.

Patehretaju kooperativi weenmehr karo pret dahrdsibu. Priwateem tirgotajeem tuhlin kriht zenas, tiklihds kahdà weetà teek atwehrts kooperativa weikals, bet kad kooperatiws sawu weikalu ir speests slehgt, zenas tuhlin pazelàs. Kad patehretaju kooperativi ir peeauguschi leesi un spehzigi, tad wineem deesgan spehka noteikt un uzturet taisnigas zenas. To eewehrojot, katra patehretaja peenahkums ir eestahtees kooperativà par beedri, kur peelilt wisas puhles, lai weizinatu ta attihstibu.

Muhsu patehretaju kooperativi pazelas ar weenu augstak un augstak. Mehs nostiprinamees un esam plaschumà, apweenojamees saweenibà. Mehs nesam jaunu saimneezisku eekahrtu.

Kahda skaista sina!

Priwatais kapitals usmetees sabeedribai par waldneeku, zilweks kluwis par kapitalisma wergu. Turpretim, kooperazijà zilweks paleek par kapitala waldneeku: te kapitals kalpo zilweku meesas un garigo wajadsibu apmeerinaschanai, bez kahdas isschkiribas. Schkiru starpiba issuhd.

Priwatam kapitalam wiss weenalga, kad tikai nahk pelna. Winsch pagatawo gan arkus, gan leelgabalu, gan newainigo kwasu un nahwejoscho degwinu, isdod pa retai derigai grahmatai, tàpat ari kaitigàs, uspehrkot laikrakstus, lai tee weidotu sabeedribu domu kapitalismam par labu. Tapehz priwata kapitala ihpaschneeks saka: nauda nesmird! Kooperazijas kapitals dod zilwekam tikai to, kas winam nepeezeeschams, der meesai un pazel garigi.

Priwatais kapitals ir kà klaidonis, bez mahjas. Winsch apmetas tur, kur zer wairak pelnit. Kooperatiwais kapitals nostiprinajas tur, kur ir radees. Tur winsch ari paleek un kalpo muhsu wajadsibam, tur rodas muhsu weikali, fabrikas un nami.

Mehs pazelamees wehl augstak, nobihdot priwata kapitala saimneezibu pilnigi pee malas un leekam kooperaziju tàs weetà.

Waj tu, lasitaj, negribetu buht weens no teem, kas weiz scho grandiozo pahrweidoschanas darbu?

Tu tatschu newari buht weenaldzigs pats pret sewi! Droschi uz preekschu, uz labaku nahkotni!

J. Niklaweetis.

Eekschseme.

Atkal paredsama eekschleetu resora „tihrischana."

Nahkotnê paredsama pagaischaka reorganizazija eekschleetu resorà. Augstakà wadiba ar nahkoscho budscheta gadu projektè daschus polizijas eezirknus apweenot, zaur ko rastos manami eetaupijumi, jo lihds ar to likwidetos daschu eezirknu preekschneeku un preekschneeku palihgu weetas, samasinatos ari kanzlejas personals.

Prinzipà jau nebuhtu ko eebilst, ja tà paslauzitu, kur tas teescham wajadsigs. Bet mehs esam peedsihwojuschi, ka pehz istihrischanas „domati tihrâs" weetâs sarodas wehl leelaki gruschi. Par tahdas tihrischanas leetderibu atleek stipri schaubitees.

Wakar atjaunoja darbus.

Hoffa firma zeturtdeen nosuhtija uz Jelgawu 70 tonnas linu. Jelgawas linu wehrptuwes un austuwes wajadsibam. Fabrika wakar atjaunoja darbus, nodarbinot ap 1000 strahdneeku. Pasuhtijumu fabrikai esot labam laikam.

Eserà noslihzis.

Ehrglu pag. Wezdzeskahju mahju saimn., 73 g. w. Karlis Blaus, wakar ugunskà brauzot no Ehrgleem uz mahjam, nomaldijees no zela, usbrauzis uz Pulgosnes eseru, kursch bijis pahrsalis ar plahnu ledus kahrtu, pee kam ledus eeluhzis un sirnigawis lihds ar sirgu un pajuhgu eekritis eserà, apm. 3 metri dzilà weetà. Nelaimes gadijums norisinajees 25 mtr. no krasta, bet zelsch, pa kuru Blaus brauzis atradàs apm. 45 mtr. no min. esera. Lihkis atrasts tikai treschà deenà. Noslihzis ari sirgs.

Tas tik wehl truhka.

Krise. Nodokli nahk gausi, walsts, pilsehtu un pagastu kasês. Ari basnizas kestera kesele paleek arweenu tukschaka. Basnizas upuru makos nekas nekriht un basnizkungi sahk prahtot, kà peedsiht no tizigeem nodoklus.

Pehdejà basnizas wirswaldes sehdê daschi basnizkungi eenesuschi preekschlikumu, ka wajadsetu eerosinat likumu, ka basnizas nodokli buhtu peedsenami uz laukeem kopà ar pagasta nodokleem un ja ne zitadi, tad spaidu kahrtà.

Tà tik nu wehl truhka! Lihds schim semneekus isuhtrupeja daschadu nenokahrtotu maksajumu dehl, paraddeweji un walsts, tagad uhtrupneeku grib semneeku sehtà west ari basnizkungi.

Peesihmejams, ka basnizas nodewa naw obligatoriska un ja kahda basnizkunga galwà wareja uzpeldet ideja par kautkahdu spaidu nodoklu peedsihschanu, tad tas neleezina neko labu par wina saprahtu.

Ja ween basnizkungi sahktu scho projektu nopeetnaki zilat, droschi ween, behgschana no basnizas „swehtibas" un basnizkungu eestahdijumeem notiktu wehl straujaki, kà tas ir patreis.

Tà tad, energistaki, „peedsineju" kungi! —a.

Brauks atkal?

Treschdeen Rigas saimneeziskàs aprindàs zirkuleja baumas, ka 5. dezembrî uz Maskawu atkal isbrauksot Latwijas delegazija lihguma sarunàm ar Padomju Saweenibu. Ahrleetu ministrija tomehr norahdijusi, ka baumam neesot nekahda pamata, wismaz par isbraukschanu 5. dezembrî, lai gan sarunas wehl turpinotees. Zeturtdeen ahrleetu ministri apmekleja b. Zeelens un sarunàs pahrrunats ari minetà tirdsneezibas lihguma leetas.

Uz dzelszelu pahrbrauktuwem buhs signalswani.

Lai nowehrstu beeschàs satiksmes nelaimes uz dzelszelu un semes zelu krustojumeem, dzelszelu wirswalde eerihko pee pahrbrauktuwem brihdinajuma swanus, kas, wilzeenam tuwojotees, automatiski sahk swanit. Brihdinajuma swanus izgatawo dzelszelu elektrotechniskàs darbnizas.

Pirmàm kahrtam signalswanus eerihkos Riga uz eelu pahrbrauktuwem un pehz tam ari pakahpenisku uz semes zeleem.

Medibas uz radio „sakeem."

Seemas sezonai tuwojotees sawairojuschees radio saki. Beidzamàs deenàs nokerts leelaks skaits radio saku. Starp teem ari wairaki bijuschee radio abonenti.

Pluhzas un isdur azis.

Kurmenes pag. Speltu nespehjneeku patwerstnê naidà sanahkuschas nespehjneezes Lihba Egulina un Karline Naweneesa. Pehdejà usbrukusi Egulinai un ar koku isduhrusi tai labo azi.

Swehtdeen, 4. dezembrî, plkst. 7 wakarà, Tautas namà, Kronu celà 33

Konzerts - mihtinsch.

Runàs b.b. Menders, Lorenzs un Dreifelds. Ustahsees partijas koris, Tautas Teatris ar lugu un deklamazijam un „Sarkanais Signals" ar jaunu repert.

M. Kursemneeks.

Swehru dahrsis.

19) Romans.

Pee galda peesehdàs pristaws ar eezirkna usraugu. Peeaizinaja Raudu un izprahschnaja. Par eerotscheem, proklamazijam, nakts sapulzem, pasinam un tamlihdzigi.

Priwatais nobeidsa kratischanu un pahrschkirstija pehdejo grahmatu. Pahris reises sasita rokas, kà attihridamees no putekleem. Skats apstahjàs pee masgajamà trauka.

Raudam pahrlija par augumu ledus saltums. Kratischanas labwehligo resultatu wareja sabojat. Gribeja peedahwatees eenest tihru uhdeni. Bet nepaspehja nodomu isweest.

Pehischni noklaudseja eelas durwis. Sinkahrigajeem zauri issprauzàs kahda seeweete. Pehz momenta istabâ stahweja Waltu Marta.

Eezirkna usraugs peelehzàs un dusmigi ussauza eeraschanàs eemeslu. Pee galda bij peenahzis ari sweschneeks priwatâ.

Meitene to usskatija un pasmaidija.

Tad eezirkna usraugam noteiza:

— Juhs jautajat, ko sche eerados? — Tad pajautajat tam zilwekam. Winsch mani pasihst un sina, kamdehl sche nahku.

Sweschneeks priwatâ peemeedsa azi, noschkobija luhpas un atmeta ar roku. Pahrejee to saprata un sasmehja.

Schi skatu spehle bij dsili nizinoscha. Lihds lopiskumam paseminoscha.

Rauda nosarka un notrihseja.

Bet to newcens neewehroja.

Sweschneeks priwatâ peegahja pee masgajamà trauka. Paraudsijàs un redseja netihro uhdeni. Atgreezàs pret meiteni.

— Juhs, seeweete, droschi ween pahrsineet mahjas saimneezibu. Eeneseet tihru uhdeni.

Tas Raudam bij jauns pahrbaudijums. Masgajamais trauks tagad buhz nezereti smags. Meitene apjuks un leeta buhz pasaudeta. Atlika zeret uz warbuhtibu.

Meitene raudzijàs Raudâ. Wina negribeja sweschneeka rihkojumam paklausit.

Rauda noteiza dobji:

— Nemeet trauku un izlejeet. No muzas pagalmâ eesmeleet leetus uhdeni!

Tad wehl pagahja un atwehra durwis.

Meitene panehma trauku un gahja ahrâ.

Kad noklaudseja pagalma durwis, Rauda atweegloti uzelpoja.

Eezirkna usraugs nobeidsa protokolu.

Rauda to usmanigi pahrlasija un parakstija.

Meitene eenesa uhdeni un nolika weetâ. Mirdzoschu skatu paraudsijàs jautajoschâ Raudâ. Weena azis gaileja preeks, otra — isstaroja pateizibu.

Sweschneeks priwatâ nomasgaja rokas.

— Pasneedsceet man dweeli!

Rauda norahdija, kur to nemt. Meitene pasneedza.

Priwatais beslaunigi smihneja.

— Jums ir braschs mihlakais! — winsch noteiza. Pameta ar galwu uz Raudu.

— Ja, man ir!

Spehligi notrina meitene.

Sweschais uslika sawu roku uz meitenes pleca.

— Juhs waretu ari man sneegt apmeerinajumu! Ha—ha—ha! — — —

Gari nosmehjàs pats un lihdzi pee galda sehdoschee.

Meitene sajuta plezâ eespeestos nagus. Isleezàs un soli atkahpàs.

— Swhes!

Wina izdweja un nolika dweeli sawruhp.

Meitenes spihkibu sweschneeku priwatâ kairinaja.

Pristaws peezehlàs. Wehl reis pahrlaida skatu pahr istabu. Mirkli pakawejàs pee krahsns, tad usmeta to Raudam.

— Schoreis jums laimejàs. Mehs juhs pasihstam. Bet weenreiz es juhs notwehrschu!

Kahrtibneeki izsteepàs wisâ augumâ.

Wisi aizgahja.

Sinkahrigee jagahja sawos dzihwoklos.

Daschi pat gaidija isnahkumu uz eelas. Kad redseja isnahkam poliziju weenu, meerigi isklihda.

Ai aizgahjejeem aizwehràs durwis. Rauda pahrwilka roku pahr peeri. Ta bij noswihdusi. Atsehdàs krehslâ un raudzijàs meitenê.

Kà wina skata aizinata, meitene peegahja klaht.

Rauda satwehra tàs roku.

— Pateizos. Pateizos! — — —

Winsch tikai noteiza un noskuhpstija satwehrto roku. Pehz laba brihdscha winsch turpinaja:

— Juhs mani izglahbat no katorgas! Kà lai es to atlihdzinu?

— Par to runat buhtu swaidischanàs ar leekwahrdibu!

Wina lehni glahstija wina trihsoscho roku. Tikai tagad parahdijàs wina ustraukuma ahrejàs pazihmes.

Tad wina gluschi klusu noteiza:

— Atlihdzība man ir laime, kuru izbaudu, kad waru jums palihdzet! — — —

— Jums bij pat rupjibas jadzird no scheem laudim!

— Laudim? Juhs jakat laudis! Ne, tee ir swehri. Tos wajadzetu sakopot weenkopus un eerihkot swehru dahrzu! To wajadzetu darit.

— Kur juhs esaat guwuschi tahdus usskatus? Un kà juhs nahzat uz domam wisu to darit, ko juhs manis labâ darijat? Tagad un agrak?

(Turpmak wehl).

Leepajas pilſ. beſdarbneeku ſtatiſtika.

Pehz pilſehtas darba apgahdê ſakopoteem dateem Leepajas pilſehtâ uſ 1. dezembri ſch. g. ſkaitijàs regiſtretu beſdarbneeku: wihreeſchu — 3025, ſeeweeſchu — 1031. Kopâ — 4056 zilweki. No ſchi ſkaita nodarbinati 1015 wihreeſchi un 195 ſeeweetes, kopâ — 1210 zilweku, tà kà leelais wairums tomehr atrodàs beſ darba. No nenodarbinateem beſdarbneekeem wihreeſchu ir ap 3½ reiſes wairak, kà ſeeweeſchu. Beſ tam wehl uſ 1. dezembri ir regiſtretu 208 inteligentee beſdarbneeki, no kureem 129 ir wihreeſchi un 79 ſeeweetes.

Nodarbinatee beſdarbneeki ir ſadaliti ſchahdos ſabeedriſkos darbos:

Pee pilſehtas ſabeedriſkeem darbeem nodarbinati: 310 wihreeſchu un 182 ſeeweetes — kopâ — 492 zilweki.

Kara buhwju pahrwaldes Leepajas buhwneezibas grupâ: 117 wihreeſchi un 1 ſeeweete — kopâ — 118 zilweki.

Schoſeju un ſemes zela departamenta 4. rajona inſcheneers nodarbina 328 wihreeſchus.

Dſelſszelu wirswaldes 9. zela eezirknis nodarbina 160 wihreeſchus.

Meliorazijas departamenta 3. meliorazijas rajons — 55 wihreeſchus.

Semkopibas miniſtrijas meſchu departamenta Aiſputes wirsmeſchneeziba nodarbina 24 wihreeſchus.

Laukſaimneezibas darbos Jelgawas apkahrtnê 9 wihreeſchus un 2 ſeeweetes — 11 zilwekus un lauku darbos Leepajas apkahrtnê — 12 wihreeſchus un 10 ſeeweetes, kopâ — 22 zilwekus.

Uſ 1. nowembri ſch. g. bij regiſtretu 2411 wihreeſchi un 826 ſeeweetes, kopâ — 3237 beſdarbneeki. Uſ 1. dezembri, weena mehneſcha laikâ, beſdarbneeku ſkaits peeaudſis par 819 zilwekeem neeeſkaitot inteligentos beſdarbneekus.

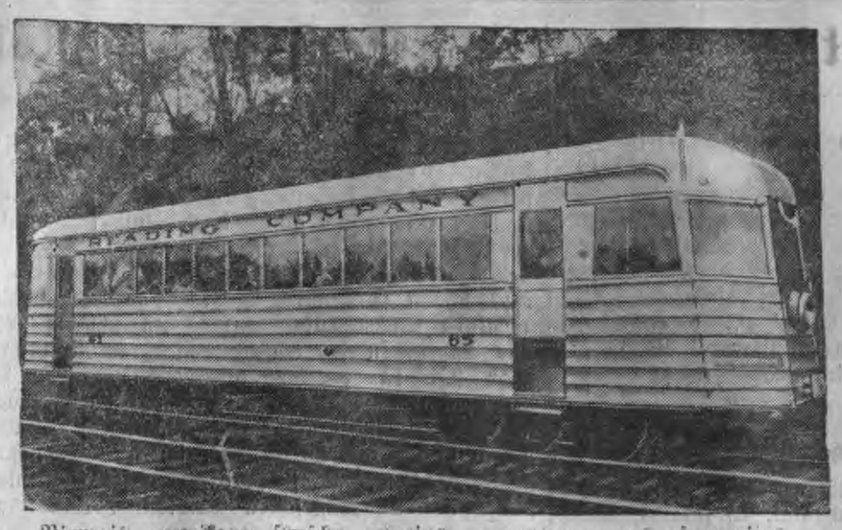

Pirmais amerikanu ſeeſchu zepelins — motorwagons uſ gumijas reepam beſ propelera, kurſch iſdarijis mehginajumu brauzeenu Filadelfijâ.

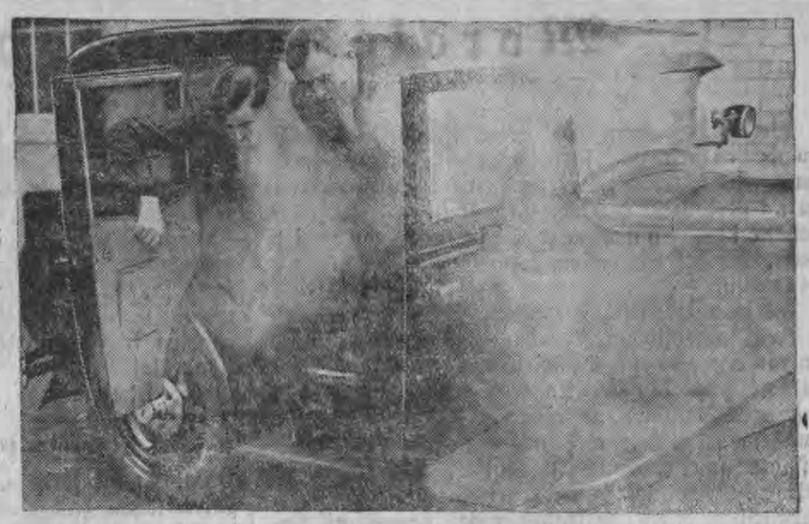

Zihnàs ar auto ſagleem peeleeto aſaru un duhmu gaſes, kuru iſlahdeſchanas noſlehpumu ſin ihpaſchneeks.

Anglu nota atſtahjuſi labu eeſpaidu, bet...

paradu maksajumus atlaiſt tomehr, laikam, newarès.

Jaunà anglu nota kara laika paradu jautajumâ ſchkeet naw atſtahjuſi leelu eeſpaidu Waſchingtonas kongreſa aprindàs. Kà republikani, tà demokrati paleek pee ſawas lihdſchineſàs opoſizijas pret moratorija pagarinaſchanu un parego, ka Huwera preekſchlikums atjaunot ſtarptautiſko paradu komiſiju iſkritiſchot zauri. Senators Robinſons, demokratu wadonis, kas apſpreedàs ar Ruſweltu, deklarè, ka iſredſes uſ dezembra maksajumu pagarinaſchanu lihdſinotees nullei. Amerikanu oſizialàs aprindas gan apbrihno anglu notu, kà diplomatiſku meiſtardarbu un aiſrahda, ka daſchi anglu argumenti doſchot wehrtigu materialu wehlakàm ſarunam, bet lihdſ ar to uſſwer, ka notas ſaturs nedodot peeteekoſchu eemeſlu Anglijai neizdarit 25 miljon. dolaru maksajumu 15. dezembra terminâ.

Laikraksts „Newyork American" ſinojumâ par anglu notu taiſa ſlehdſeenu, ka ta neteeſchi peedraudot Amerikai tirdſneezifkas repreſijas. „Newyork Times" ſino, ka nota eſot atſtahjuſi loti leelu eeſpaidu uſ preſidentu Huweru un wina tuwakeem padomdewejeem. Ja tagadejai waldibai buhtu konſtituzionela wara un politiſks eeſpaids, tadroſchi ween peekriſtu Anglijas maksajumu atliſchanai un atjaunotu ſtarptautiſko paradu komiſiju ſarunam ar zitteem debitoreem, bet Huwers nezerot, ka kongreſs kautkahdeem wina preekſchlikumeem ſchini wirſeenâ peekritis. Wiſs, ko Huwera waldiba war darit, eſot atſtaht wiſu atbildibu kongreſam.

Schenewâ notiks jaunas ſarunas.

Anglijas miniſtru preſidents Makdonalds un ahrleetu miniſtrs Saimons eeraduſchees Schenewâ. Ar to paſchu wilzeenu atgreeſees Schenewâ amerikanu delegats Normens Dewiſs.

Ko uſ to teiks Amerika?

Latwijai tas aiſgahſa garàm.

Anglu waldibas jauno notu Amerikai publizès laikam ſeſtdeen waj pirmdeen. — Reuters ſino, ka nota nepeeſkarotees jautajumam par maksaſchanas metodi, bet ar plaſchu argumentaziju zenſchotees pahrleezinàt amerikanu waldibu, ka gadijumâ, ja dezembra maksajumu neatliks, ſekas ſtarptautiſkâ tirdſneezibâ buhſchot tik kluhmigas, ka pat no Amerikas weedokla tàs newaretu atſwehrt atweeglojums, ko Saw. Walſtu budſchetam dotu 30 miljoni mahrz. ſterlinu Anglijas ſelta. Tadehl moratorija pagarinaſchana eſot ari Amerikas intereſês.

Gadijumâ, ja Waſchingtona tomehr nepeekahpſees, Anglija ſawu 15. dezembra maksajumu pehz tiſpahrejàs pahrleezibas iſdaris. Maksajums notiks ſeltâ.

Jaunà frantſchu nota, kuru noſuhta uſ Waſchingtonu, ſaſtahdita loti laipnâ, bet lihdſ ar to, ari noteiktâ toni. Notas pirmà dala uſſkaita faktus, kas peerahda Sabeedroto karalaika paradu neatwairamo ſakaribu ar reparazijam. Tahdi fakti ir Dauſa un Jonga plani, Huwera moratorijs — kura eeroſinataja bijuſi ne Franzija — un oſizialais komunikê par Huwera un Lawala apſpreedem, kà ari Baſeles ekſpertu ſinojums un wiſpaſaules ſaimneezibas konferenzes preekſchdarbu komiſijas ſlehdſeeni. Notas otrà dala aiſrahda uſ finanſielo palihdſibu, ko Franzija ſneeguſi daudſàm nazijam, un uſſwer, ka frantſchu walutas ſtabilitates apdraudeſchana war ſmagi ſatrizinat wiſas Eiropas ſaimneezisko organiſmu.

Daſchadas ſinas

— **Kloſtere.** Ugunsgrehks. Wectejàs Melbahrſchu mahjàs nodega Andrejam Forſtam peederoſchà pirts 300 ls wehrtibâ lihdſ ar 70 klgr. ſchahweſchanai noweekoteem lineem. Pirts apdroſchinata par 500 ls.

— **Wehrgale.** Nelaimes gadijums. Wehrgales pag. Freimana namâ dſihwojoſchais 56 g. w. Jahnis Freimanis nokrita no kuhtsaugſchas un tik wahrigi ſadauſijàs, ka nahzàs meklèt ahrſta palihdſiba.

Ko wakar lehma pilſehtas walde.

Latwijas arodbeedribu zentralbirojs greeſees pee pilſehtas waldes ar luhgumu uſnemt pilſ. nahk. g. budſchetâ Ls 10.000 ſtrahdneeku apdroſchinaſchanas fonda pret beſdarbu dibinaſchanai. Ari arodbeedribu zentralbirojs eemakſatu fondâ ſinamus lihdſekluſ. Schahda peeweenoſchanàs, t. ſ., Gentes apdroſchinaſchanas ſiſtemai jeſmetu algoto darbineeku paſchapdroſchinaſchanàs iſplatiſchanos. Principâ atſina zentralbiroja eeroſinajumu par leetderigu, bet neatrod lihdſekluſ luhguma apmeerinaſchanai. Jautajumu iſſchkirt nodos budſcheta komiſijai.

Par darba grahmatinam Tautas labkl. miniſtrija peepraſa atmakſàt Ls 1000.—. Tà kà grahmatinas iſdalitas uſ miniſtru kabineta lehmuma pamatu, nolehma pret ſcho praſibu proteſtèt, jo leelas ſumas no pilſ. lihdſekleem jau praſijuſe grahmatinu iſdaliſchana.

Neſkatotees uſ to, ka pilſehta atdewuſe ſihdainu patwerſmes leetoſchanai loti leelu un wehrtigu ehku. Tautas labklahjibas miniſtrija paſinojuſi, ka turpmak par ſihdanu namâ uſturameem behrneem, kuru apgahdiba peekriht pilſ. paſchwaldei, miniſtrija peepraſa maſu tàpat kà no zitàm paſchwaldem. Ari pret ſcho praſibu eeſneegs miniſtru kabinetam proteſtu, jo pilſ. dome atdewuſi ehku t. ſ. m-jai tikai ar noteikumu, ka pilſehtas eeweetotee ſihdainu patwerſmê teek uſtureti par brihwu.

Atlahwa pilſ. darbineeku arodbeedribai ſawâ karogâ leetot pilſehtas gerboni.

Atteizàs no pirmpirkſchanas teeſibam uſ nek. mantu Sahlu eelâ 18.

Peeſchkihra wairakàm perſonam ahrſteſchanàs pabalſtus un atbrihwoja no maſſas par uſturu pilſ. patwerſmês.

Apſadſis weeſmihligo nama mahti.

20 gadus wezais Alfons Kuplens ſch. gada auguſta mehneſi eeradàs Wilhelmines T. dſihwokli T. atlahwa Kuplenam tur, pa nakti pahrgulet. Labi iſgulejees, Kuplens otrà rihtâ aiſgahja. Tikai wehlak T. apſehràs, ka tai noſuduſchas daſchas ſelta leetas, kà roku ſprahdſe, diwi ſelta gredſeni un zitas leetas kopſumâ par 216 lateem. Aiſdomas krita uſ Kuplenu. Iſdarot ſchai leetâ iſmekleſchanu, kriminalpoliſija ſahdſibâ peenahza min. Kuplenu. Apgabalteeſa to wakar ſodija ar 6 mehneſcheem zeetumâ. Tà kà Kuplens newareja ſamakſat peepraſitos 500 ls droſchibas naudas, tad winu uſ weetas apzeetinaja.

Apdahwinàjis Paſinas ar ſagtàm kleitem.

Pag. gada nowembra ſahkumâ Dobriſcha firmai peenahza no Rigas Leepajâ ſuhtijums ar gatawàm jihda kleitam. Tai paſchâ laikâ kahdai Schiſchnewſkai ari peenahzis ſuhtijums no Rigas. To iſnemt eeradees winas „draugs" Behrſinſch. Bagaſchas iſdewejs aiſ pahrſkatiſchanàs iſdewis Behrſinam Dobriſcham adreſetàs ſihda kleitas, 652 ls wehrtibâ. Behrſinſch atradis ſainî tik daſrgas mantas, ſahka ſpehlet leetu wihru. Ar ſihda kleitam tas apdahwinaja ſawu „draudſeni" Schiſchneweku un kahdu Woronezku. Pahrejàs kleitas tas pahrdewa un eekihlaja piſehtas lombardâ.

Bagaſchas iſdewejs kluhdu atklahja, kad eeradàs Dobriſchs pehz ſawàm kleitam. Weetejos laikraſtos eeweetoja ſludinajumu, ka ſchahda kluhda notikuſi, bet perſona uſſihmeta, kapehz to ujaizinaja labprahtigi nodot min. ſuhtijumu atpakal. Behrſinſch gan ſludinajumu eewehroja, bet kleitas neatdewa. Pehz leetakas mekleſchanas dſelſszelu polizijas eeredneem beidſot iſdewàs wainigos notwert. Teeſai nodewa Behrſinu kà galweno wainigo, bet Schiſchneweku un Woronezku kà lihdſinatajas. Pehdejàs ſodija ar 1 mehneſi, bet Behrſinu ar 3 mehneſcheem zeetumâ.

Pataiſijis ſirgu par 4 gaderm jaunaku.

Aſites pagaſtâ dſihwojoſchais Lakſtigala pahrdewa 5 gadus wezu ſirgu kahdam Milaiſchlim. Pehdejais, apluhkojis tuwak ſirga paſi eewehroja, kà ſirga wezums — 5 gadi pahrtaiſits no 9 gadeem. Apgabalteeſa noteeſaja Lakſtigalu ar 7 deenam areſtâ, ſodu ſchoreiſ noſaziti atlaiſchot.

Par weenu ſiteenu 2 nedelas.

Jahnu preekſchwakarâ Michails Sichorſkis uſtaiſija kreetnu duhſchu un ſanahza konfliktâ ar poliziju. Kad kahds polizijas eerednis gribeja to aiſturet, S. tam eeſita. Schis ſiteens tagad jaſamaſsà ar 2 nedelam zeetumâ.

Lihdſigs gadijums notika ar Edgaru Balzeru. Bet tà kà tas iſrahdija maſaku „energijas" tad tam diwas nedelas janoſehd newis zeetumâ, bet areſtâ.

Weetejàs ſinas.

Meliorazijas darbos newar ſtrahdat.

Treſchdeen darba apgahde iſſuhtija Paurupê meliorazijas darbos ap 20 Leepajas beſdarbneekus. Eerodotees darba weetâ beſdarbneeku preekſchâ radàs uhdens appludinatas plawas un purwi. Tapehz paſchlaik tur nebija eeſpehjams ſtrahdàt. Beſdarbneeki nolehma atgreeſtees Leepajâ. Tà kà naudas biletei teem nebija, wiſi ſaſehdàs tàpat wilzeenâ un brauza kà „atklahti ſaki". Leepajâ pret teem ſaraſtija protokolu par braukſchanu beſ biletem.

Prokurors intereſejas par Markoſowu.

Daſchas deenas atpakal Markoſows „nodrukaja" uſ perſonigà pawairoſchanas aparatu ſawu kahrtejo informaziju. Tà kà pehdejàs ſaturs werſchas pret oſizialàm amata perſonam, tad prokurors uſdewa Markoſowu nopratinàt. Wakar wina dſihwokli eeradàs wairaki poliziias eeredni, kuri Markoſowu nopratinaja un ſaſtahdija atteezigu aktu par tur atraſto „drukmaſchinu".

Pilſehtas gulbis aiſbehdſis.

Zeturtdeen noſudis pilſehtas gulbis. Azimredſot, tas dewees maſleet iſklaidetees, jeb, warbuht, uſ deenwideem nodomajis aiſtſchahpot. Pilſehtas walde par gulbja noſuſchanu ſinoja ari poliziai. Behgli wiſur mekle. Baſchas rada weenigi tas apſtahklis, ka gulbi war noſchaut kahds medneeks. Pilſehtas walde no ta brihdina. Ja kahds buhtu gulbi atradis — luhdſ ſinot pilſehtas dahrſneezibai, Zeetokſchna eelâ Nr. 1, waj pa tahlruni no plkſt. 8—16 uſ Nr. 1507, bet pahrejâ laikâ pa tahlr. 1683.

Wezi wihri pa greiſu zeſu.

Kriminalpoliſija apzeetinaja diwus firmgalvojuſklaidonus: 50 g. wezo Alfonu Schtahlu un 51 g. wezo Edwardu Lendinu. Ne weenam, ne otram teem naw noteiktas dſihves weetas. Kriminalpoliſija tos peenahza elektriſko ſpuldſchu ſahdſibâ no namu koridoreem. Ilgaku laiku tos tomehr newareja notwehrt. Pehdigi zeturtdeenas wakaru tos iſdewàs apzeetinàt Juliianes eelâ Nr. 24, kahdâ dſihwoklî.

Seeweetes Paſchnahwiba.

Wakar ap plkſt. 6 pehz pusdeenas ſawâ dſihwoklî, Wihtolu eelâ Nr. 29, atrada pakahruſchos 30 g. wezo Walentini Kalejs. Nelaimigà ſeeweete ſwehtdeen tikai iſlaiſta no pilſehtas ſlimnizas, kur ta ahrſtejàs nerwu ſlimo nodalâ. Neſkatotees uſ to, Kalejs wehl naw bijuſi weſela. Atſtahtâ ſihmitê ta ſchehlojàs, ka winu wajajot launi gari. Spreeſchot pehz ta, nelaimigà ſeeweete ſcho ſoli ſpehruſi kahdâ uſtraukuma brihdî. Notikuma weetâ gan iſſauza dr. Weberu, bet nelaimigo wairs neiſdewàs atdſihwinàt.

Apzeetinats noſeedſneeks.

Kriminalpoliſija apzeetinaja 22 gadus wezo Karli Sehmani, kuru meklè wairakas teeſu eeſtahdes par iſdariteem noſeegumeem.

Uſweſchanàs atſihmes ſkolâs

Tuwojas laiks, kas ſkolas iſſneedſ apleezibas ſkoleneem par noſtrahdato darba poſmu. Schajàs apleezibàs figurè zipareem nowehrtetas ſekmes daſchados preekſchmetos un tàpat zipareem nowehrteta „uſweſchanàs", mahziba, kahrtiba. Ja wehl war iſpraſt ziparu leetoſchanu ſekmju wehrteſchanâ, tad galigs abſurds ir zipars par uſweſchanos. Tomehr ſkolotaji dſilâ nopeetnibâ runà par ſchim atſihmem un welti weſelas ſehdes, lai Janzim, kas ir kuſtigs „ſellis", uſweſchanàs atſihmi pamaſinatu ar minuſu, waj Pehzim, kam gadijees paſnemt beedra ſihmuli, uſweſchanos nowehrtetu ar 3. Pazelas pat baiſis, ka wajagot uſrakſtit, par ko uſweſchanàs atſihme ſamaſinata. Wiſs tas rahda, ka lai gan ſkolotaji nopeetni ſawàs ſehdês ſpreeſch par uſweſchanàs jautajumeem, winu peeeja teem ir weeglprahtiga, pat noſeedſiga.

Ko ſkolotajs grib panahkt ar uſweſchanàs atſihmi? Sodit ſkolenu par wina neſawaldibu, nepaklauſibu, ſpihtibu, ar wahrdu ſakot, par neeeklauſchanos klaſes diſziplinas rahmjos. Protams, ſchis newehlamàs parahdibas jaapkaro un jamehgina ſkolas darba gaitâ iſnihzinat. Bet neſawaldiba, ſpihtiba, nepaklauſiba un daudſ zitas leetas, par kuràm ſkoleni ſanem nepeeteekoſchu uſweſchanàs atſihmi un zitus ſodus, ir tikai ſeedini. Skaidrs, ka zenſchotees iſnihzinat ſeedus, mehs nekeramees launumam pee ſaknes un galu galâ neká nepamahkam. Skolotajs domà, ka ſkolenam par meſoſchanu latrâ ſinâ jaſanem ſods, ka ſpihtiba katrâ ſinâ tuhlin uſ weetas ſalauſchama u. t. t. Bet ko ſchis pats ſkolotajs teiktu par ahrſtu, kas eeraſtos pee behrna, kurſch ſaſlimis ar ſcharlaku, un wiſu wehribu peegreeſtu ſahrto iſſitumu iſnihzinaſchanai, leetojot daſchadas ſmehres! Jaahrſtè ſlimiba — iſſitumu zehloniſ; pehdejee tad paſchi paſudis. Tàpat, ja grib iſnihzinat behrna uſweſchanàs kluhdas, jakeras pee galwenâ launuma, kas tàs rada. Te ir ta pawirſchiba, ar kuru ſkolotaji nodara leetu launumu behrna raſtura weidoſchanai. Atſtwiſchko kluhdu zehloni atrodas daudſ dſilak, nekà parasti domajam.

Kà iſweidojas ſkolena iſtureſchanàs weids, ſinami raſtura wilzeeni un ihpaſchibas? Behrns iſſuht ſawu neſpehku peeauguſcho widû. Wina konſtituzija, wina kermena ihpaſchibas, noſpeedoſchee, apſtahkli, newariba to gaiſchi rahda. Mehs, peeauguſchee, newaram pazeeſt atkaribu un zenſchamees no tàs tikt walâ. To paſchu dara behrns. Mehs nowehrojam ildeenas darbibâ zenſchanos guht wirſroku. Tà ſahkas behrna zihna, lai tiktu galâ ar dſihwi un tàs praſibam. Bet wiſur winſch ſaduras ar robeſcham, ko noſpreeſch waj nu wina paſcha ſiſiſkee ſpehki, waj apkahrtnes objekti, ſtarp teem, peeauguſchais zilweks. Tapehz behrns newar zeeſt ſinamu perſonu, ſinamu darbu, ehdeenu: tapehz winſch kautrigs, bailigs, meligs. Tà behrns nonahk aplamas domas wadibâ un iſweidojas wiſi gruhtàs audſinaſchanas gadijumi, kur dariſchana ar ſpihtibu, rupjibu, preteſtibu, kahrtibas trauzejumeem. Skolotajam jaſargà behrns no tahdas aplamas tendenzes waſcham. Pretejâ gadijumâ loti gruhti tikt uſ pareiſa zela. Jo berſchi nahkàs ſadurtees ar behrnu, kas paſtahwigi trauzè darbu. Naw eeſpehjams nodarbotees. Bet waj nepeeteekoſcha uſweſchanàs atſihme te lihdſès? Warbuht zehloni ir mahjas apſtahklos, warbuht audſinaſchanâ walda bardſiba, uſbrehkſchana, ſiteeni: warbuht behrns pameſts ſawam liktenim, neweens winu neaudſina: warbuht zehloniſ meklejams fiſiſkàs atſihſtibas gaitâ. Tik daudſ daſchadu warbuhtibu, kas buhtu janoſkaidro, lai iſpraſtu ſtahwokli. Skolens toniehr ir nezeeſchams. Wiſch trauzè darbu, paſtahwigi jaapſauz. Katru ſtundu ar winu janodarbojas. Suhd pazeetiba: ar tewi nekas naw eeſpehjams! Bet ja mehs paſekotu notikumeem, tad iſrahditos, ka pirmo reiſ behrns nemaſ naw neko launu domajis un gribejis. Wiſa mahjas audſinaſchana un mahjas dſihwe ir tik rupja un nemihliga, ka behrns nemaſ neſajuht, ka wina uſweſchanàs ir nezeeſchama un reebiga. Wajaga eedomatees, wajaga ſinat, kahds noſkanojums walda gimenês, kur poſts un zeeſchanas zilwekus nowedis iſmiſumâ, kahds tur naids un niknums. No ſchejeenes nahk behrns ſkolâ un nahk tahds, kahdu winu apkahrtne weidojuſi. Dala ſkolas beedru apbrihno winu, dala nowehrſchas no wina.

Tà behrns nonahk tahdâ ſtahwoklî, kas padara winu par klaſes „ſahpju" behrnu. Paidagogiſkàs ſapulzês winſch arween ir pahrrunu preekſchmets. Sodi un rahjeeni birſt kà no pahrpilnibas raga. Samaſinata uſweſchanàs atſihme ar waj beſ „mihna". Waj tas paidagogiſki attaiſnojams? Mehs redſejàm, zik dſili ſlehpjas launuma ſaknes. Par tàm jadomà. Uſweſchanàs atſihmes tad iſrahdiſees par noſchehlojamu pahrpratumu, kas no ſkolotaju walodas jaiſmet. Mums jamahzàs dſilak eeſkatitees behrna dwehſeles dſihwes norisês, lai waretu zihnitees ar nepareiſeem nowirſeeneem, waj maſakais, nepaſtiprinat tos.

„M. n."

Morale un apstahkli

Pasaules dihwainibas.

Wersalâ, ja ween tani neteek slehgts meera lihgums, jeb nenoteek Franzijas presidenta wehlescha-nas, wisumâ ir garlaiziga ligsda. Bet wisgarlaizigaki, protams, ir Wersalas zeetumâ. Pee schîs pahrlee ibas nah uschi neween nina peesprehdu eemi tneeki, bet ari pats nama tehws — zeetuma direktors.

Wersalas zeetumâ ir eewesta moderna kahrtiba — wisi eeslodsibee teek nodarbinati derigos darbos un tas eenes walstij un ari pascham zeetumam deesgan prahwas sumas. Pagahja laiks un atteezigâs instanzes konstateja, ka eenahkumi no zeetuma masinâs un wispahr, norehkinos naw ihstas kahrtibas. Ussahka ismekleschanu. Israhdijâs, ka zeetuma direktors, kâ winsch to pats apgalwo, nezeeschamas garlaizibas dsihts, wairakas reises dewees uz Pareisi „paskatitees pasauli". Bet Parisi „skatitees" newar bez naudas. Wersalas eerednim Parise ir prasijusi wairak, nekâ winam pascham kase spehjusi nest, tapehz tas kehrees pee zeetuma naudas lahdes.

Teesu kungeem schis joks ir stipri nepatihkams. Israhdâs, ka ari paragrafa laudis ir sawu apstahklu wergi. „Ja Wersalâ nebuhtu bijis tik garlaiziqi, kungi, es jums swehru", apgalwojis direktors, „pee manis wisi buhtu wislabakâ kahrtibâ."

Lihdsekliis pret juhras slimibu.

Lai dotu kautkahdu kompensaziju saweem pasascheereem, kuri bihstâs no juhras slimibam, kahda leela anglu kugneezibas sabeedriba isgudrojusi originelu triku: Dama, kura organizejamâ ispreezas brauzeenâ pirmâ saslims ar juhras slimibu, sanems kâ godalgu — sudraba karoti.

Sahzees brauzeens uz Sweedriju. Uz borta bijusi leela damu sabeedriba un wijas ar nepazeetibu gaidijuschas uz „godalgas" siktena isschkirschanos. Pagahja deena pehz deenas un, beidsot, trihs nedelas, bet neweena seeweete ar juhras slimibu nesaslima un karote palika sabeedribas ihpaschumâ. Kaut gan wihreeschi tani pat laikâ esot saslimuschi loti leelâ skaitâ. Israhdâs, ka sabeedriba sawu ir panahkusi: jo wairak damas gribejuschas sanemt issolito godalgu, jo masak juhras slimiba tâm kehrusies klaht. Schî psichologiskâ parahdiba ir reti interesanta un „karotes godalgas" isgudrotajs lepojâs, ka ir atradis lihdsekli pret juhras slimibu.

Wisu preeksch skaistuma.

Lai kluhtu skaistas, slaikas pehz modes, jeb eeguhtu kahdu zitu modes schwihti, kâ sinams, daudsas seeweetes ir gatawas uz katru inkwisizju: usatschu israuschanu, daschadâm maskam, krahsam un dietem.

Nupat schinî wirseenâ leekâs ir isdarits atkal jauns „atklahjums" — isgudrots tâ sauzamais „kosmetiskais diwans". Kâ wisas modes dihwainibas, diwans, protams, nahk no Amerikas. Leeta grosâs ap kahdu platu gulu, kur modes mozekli, las zenschâs pehz slaidâs linijas, peesprahdsê ar sikšnam. Ar elektrisklâ motora palihdsibu diwanu, kursch sastahw no seschâm dalam, tad raustot uz wisâm pusem. Peesprahdsetâ skaistuma kandidate sanem tahdu masaschu, ka tauki, kâ to asprahtigi isteizees kahds amerikanu schurnalists, dilstot azimredsot. Pehz pusstundas schahdas „masaschas", kandidatu atswabina, no kosmetisklâ diwana sikšnam. Kas tad no taukeem esot palizis pahri, to labakâs aprindâs slaitot par slaiko liniju.

Dihwaini un netizami, bet modes un skaistuma wahrdâ noteek wehl dihwainakas leetas. —ai.—

Schleichers sastahdìs jauno waldibu.

Winsch iswairisees no konflikta ar reichstagu, bet waj tas buhs eespehjams?

Wahzijas walsts presidents Hindenburgs oficiali usdewis jaunâs waldibas sastahdischanu generalim Schleicheram, lihdschinejam apsardsibas ministrim. Schleichers usaizinajumu peenehmis.

Par apstahkleem, kahdos notikusi Schleichera israudsischana par jauno waldibas galwu „Conti" agentura sino, „wakar wakarâ un schoriht kanzlers Papens sneedsa walsts presidentam sinojumus, kuros pats sika preekschâ atturetees no wina, Papena, atkaleezelschanas un usdot waldibas sastahdischanu Schleicheram. Papens motiweja sawu preekschlikumu ar to, ka Schleichera eezelschana amatâ waretu sagaidit politisko preteschkibu masinaschanos un Schleichera waldibai isdotos nowehrsi konfliktu ar reichstagu.

Informetâs aprindâs usswer, ka Hindenburgs esot peekritis Papena preekschlikumam tikai pehz ilgas pahrdomaschanas un ar smagu sirdi. Preidents apleezinajis Papenam sawu ustizibu un silti pateizees winam par lihdschinejâs waldibas darbu".

Par Schleichera kabineta politiku „Conti" agentura no informetas puses sino, ka satwersmes jautajumi tikschot atbihditi otrâ weetâ un galwenâ wehriba peegreesta saimneezískeem un sozialeem usdewumeem. Tas peerahda Schleichera zenschanos iswairitees no konflikta ar reichstagu. Zenteeneem uslabot saimneezisko stahwokli pehz Schleichera domam buhtu panahkumi tikai tad, ja saimneezisklâs intereses pastahwigi netrauzetu politiska zihna.

Par ko faschisti iflehdi no partijas.

Bijuschais faschistu partijas generalsekretars un laikraksta „Stampa" redaktors Turati uz nenoteiktu laiku isslehgts no partijas. Lehmums motiwets ar to, ka Turati kahdâ privatâ wehstulê, kas wehlak darita sinama atklahkibai, esot leetojis isteizeenus, „no kahdeem katrâ sinâ buhtu jaatturas personai, kas eenehmusi faschistu partijâ augstu amatu".

Julija W. Treimaņa

XXV. gadu skatuwes un sabeedriskâs darbibas atzere

12. dezembrî, 1932. g., Tautas namâ,

Monarkistu proklamazijas uz robeschas.

(„Str. Aw." spezialsinojums).

Rigâ, 2. dez. Pehdejâ laikâ Latwijas-Kreewijas robeschas tuwumâ aistureti wairaki slepeni pahrgahjeji, kuru sainos robeschsargi atraduschi kreewu monarkistu proklamazijas. Pehdejâs Kreewijas eedsihwotaji un sarkanarmeeschi usaizinati gahst padomju waldibu un rihkot pret komunisteem terora aktus. Proklamazijas kontrabandeschanai pahr robeschu isleetoti ari wehl ziti zeli. Silupes rajonâ aisturets kahds jauns zilweks, kursch nesis 12 kg. smagu monarkistu literaturas paku.

*

Attal ugunsgrehks.

Nakti no peektdeenas uz sestdeenu, ap plkst. 11 dsesszela sargs pee dsesss tista pamanija gaises fabrikas tuwumâ leesmas. Nopratis, ka izsehlees ugunsgrehks, sargs issauza ugunsdsehsejus.

Noskaidrojâs, ka ugunsgrehks izsehlees Rogewiza laiwu ihretawâ. Darbnizâ lihdz wehlam wakaram strahdats, pee kam leetota masâ dsesss krahsnina. Aisejot naw isdsehstas ogles, no kuràm tad ari aisdeguschâs tuwumâ esoschâs skaidas. Ugunsdsehseji ar pahrs spaineem uhdens nelaini likwideja. Saudejumi naw leeli — 20—30 Ls. Notikuma weetâ eeradâs ari 3. poliz. eez. preekschneeks Kahklinsch un eewadija uz weetas ismekleschanu. Eespehjams, ka Rogewizu sauz pee atbildibas par neusmanigu apeeschanos ar uguni.

Tuwu un tahlu.

Pee wesuma kratera.

Jurists pawadonim: „Es labpraht gribetu sinat, kâ schis leelais zaurums te radees semê?"

„Ja, redseet. Pirms dauzseem gadeem te weenam skotam eekrita peles alâ peni. Un, luhk, winsch raka, raka, lihdz to isdabuja ahrâ."

(Skoti pasihstami ar sawu skopumu).

Teksts.

„Bet, mihlais", eesauzâs komedijas autors, redsot sawas komedijas lomas akteeri. „Dsihwê juhs esat tik swaigs un jautrs, bet manâ komedijâ juhs esat tik nedsihws."

„Ja, redseet, mihlais draugs," atbildeja akteeris, „dsihwê ari teksts ir mana pascha sazerets. Bet te teksts ir juhsu."

Senàs apslehptàs bagatibas nedod meeru.

Anglu prese sneedz sinas, ka plehsigo swehru medneeks Heitors atkal dewees ar sawu ekspediziju uz Afriku, lai usmekletu kahdreisejâs Sabas karaleenes teiksmainâs bagatibas. Pehz wina norahdijumeem, schee dahrgumi tagad meklejami apgabalos, kurus apdsihwo eiropeescheem naidigâs ziltis un milsums plehsigu swehru. Heitors jau reis bijis schahdâ noluhkâ Afrikâ un kahoâ apgabalâ atradis alas, kahdâ 12.000 pehdu augstâ kalna peegahdê. Alas esot bijuschas zilweku roku darbs un tur winsch atradis daschadus wehrtigus dahrgakmenus. Pehz wina pahrleezibas schais alâs slehpjotees Sabas karaleenes dahrgumi.

Turpat winsch atradis ari kahdu seltu klinti. Pee alam esot loti gruhta peekluhschana. Satiksme jaustur pa purwainu apgabalu, kura isgarojumi rada drudsi un weenmehr jasateelas ar naidigâm eedsimto ziltim. Neslatotees uz atradumeem, pagahjuschâ gada ekspedizijas darbi Heiteram neesot bijuschi weiksmigi. Tikko ekspedizija ussahkusi alu pehtischanas darbus, usnahkuse wehtra sagrahwusi teltis un peederumus isswaidijusi pa plaschu apkahrtni. Naktis tai usbrukuschi eedsimtee un tikai pateizotees sawu eerotschu parahkumam, ekspedizijai isdewâs usbrukumus atsist. Minetâ apgabalâ aug sahle milsigâ garumâ, kur pat sihloni warot apslehptees. To ari sauz par sihlonu sahli. Ekspedizijas dalibneeki tur ari apslehpuschees. Bet eedzimtee to aisdedsinajuschi un ar leelâm puhlem teem isdewees tikai iglahbtees.

Schoreis ekspedizijâ nem dalibu wairaki inscheneeri, lai izpehtitu atrasto selta klinti.

Japeesihmê, ka jau gadu simteneem schos dahrgumus meklê sinatneeki un daschadi dehkaini. Bet atrast wehl naw isdewees. Redsês, kâ weiksees Heitoram ar sawu ekspediziju. —ja—

Gandrihs noslihzis.

Wakar wehlu, eepretim muitai tikko nenoslihka kahds wihreetis, kas wehlak israhdijâs par Karli Widneri, dsihw. Puteklu eelâ Nr. 4. Widners gahja gar ostmalu un „eestre puloja" ostâ. Kriteens tomehr bija laimigs, jo apakschâ radâs koka bulwerkis. Tas bija pahrpluhdis ap 1 pehdu leelu uhdens kahrtu. Widners tur palika uz mutes gulot. Pateizotees laimigam gadijumam — tuwumâ radâs kahrtibneeks Kopschâls, kas peesteidsâs pehdejâ brihdi. Zitadi Widners buhtu noslihzis.

Apsagti rati.

Eebrauzamâ sehtâ, Wezais tirgus 8 no rateem nosagts Rafaelim Kirschbaumam peederoschais ahdas tambors, 20 Ls wehrtibâ.

Leepajas radiosons.

Sestdeen, 3. dezembri, peeslehgums wihru kora „Dseedonis" konzertam Peterpils weesnizâ.

— **Pasta sinas.** Sch. g. nowembra mehnesî isnemtas no pasta kastitem Leepajâ un naw nosuhtitas pehz peederibas: a) 1 wehstule un 5 atklahtnes bez adresem un b) 8 nepilnigi apmaksatas bandroles uz ahrsemem.

— **Pasinojums.** Wehstulu pastus uz Wahziju un semem aiz winas sahkot ar sch. g. 2. dez., nosuhta ari ar wilzeenu Nr. 4, atejoschu no Leepajas plkst. 17,45.

— **Dzschurejoschâs apteekas.** No sestdeenas, 3. lihdz 10. dezembrim. Wezleepajâ: Salâ apteeka, Roschu laukumâ. Kurmahjas apteeka, Kurmahjas eelâ. Tirgus apteeka, Petera tirgus. Swaigschnu apteeka, Leelâ eelâ. Jaunleepajâ: Annas apteeka, Annas tirgus.

Partijas dsihwe.

Propagandistu kolegijas un aktiwo darbineeku kopsehde, kura issinota uz swehtdeenu, plkst. 12, notiks tani paschâ deenâ un weetâ **p.k.t. 2 deenâ.**

Darba Jaunatne.

Beedru wakars teek rihkots schodeen, plkst. 7 wakarâ. Programâ: referats, kora dseesmas, musika, deklamazijas, wakara awise un t. t. Programas ispildischanas starpbrihschos paredsetas rotalas un daschadas spehles. Beedru wakars nodalas telpâs.

Arodkustiba.

Leepajas pahrtikas weelu apstr. arodbeedribas kahrtejâ waldes sehde sestdeen, 3. dez., plkst. 7 wak., Tautas namâ.

Sabeedriskâ un kultureta dsihwe.

Tautas Augstskolas informazija. Sabeedrisko darbineeku kursos schodeen, plkst. 7 wakarâ R. Krastina lekzija: „Strahdneeku teesibas un peenahkumi slimibas un nelaimes gadijumos".

Kurzemes Patronata Beedriba laipni eeluhdz Peterpils weesnizas sahlê uz pehzpusdeenas tehju (Five o'clock) sch. g., swehtdeen, 4. dezembri, plkst. 5 pehzpusdeenâ. Peedalischanâs sihmes Ls 2.— dabujamas pee eeejas. Israhkojuma eenahkums nolemts par labu eeslodsito wezaku truhzigeem behrneem.

Sports.

Schodeen:

— 7. un 8. pioneeru pulzina pahrruna wakars schodeen, plkst. pus 8 wakarâ, Tautas namâ.

— 6. raj. musikanteem eerastees pus 8 wak., klubâ, uz apspreedi. War peeteiktees ari jauni beedri, kuri wehlas mahzitees spehlet.

Riht:

— S. p. 22. p. apmahzibas plkst. pus 2, jaunâ klubâ.

— S. p. 16. sehnu pulzina pioneereem jaeerodas rihtu, plkst. pus 11 no rihta, klubâ, ieeschanai sirojumâ. Nemt lihdzi pahrtiku 1 deenai.

Pasaules kronika.

— Saw. Walstu federalais prohibizijas birojs sino, ka schogad kopsch 30. jumija nodotas teesai par daschadeem noseegumeem un pahrkahpumeem prohibizijas laukâ pawisam 17.402 personas: no tâm tikai 1816 atzaisnotas. Peespreestee sodi sasneedz kopsumâ 5500 gadus zeetuma, bet naudas sodi — wairak kâ 2 miljonus dolaru. No jumija lihdz oktobrim apkihlati 4683 kontrabandistu automobili, laiwas un ziti satiksmes lihdzekli ar gandrihz miljonu galonu alus un wairak kâ pusmiljona galonu spirta dzehreenu.

— Baltijas juhrâ, uz seemeekreetumeem no Wernemindes, nogrimusi kahda swejas laiwa, pee kam trihs personas noslihkuschas, no tâm diwi bijuschee kugu wirsneeki, kuri, buhdami ilgaku laiku bez darba, bij nopirkuschi swejas laiwu, lai schahdâ zelâ rastu sew nodarboschanos.

— Sakarâ ar bezdarbneeku grupu „bada gahjeenu" no wisâm Saweenoto Walstu malam uz Waschingtonu, polizijâ un karaspehkâ pahrtraukti atwalinajumi.

— Lamanschâ wehtras laikâ no kahdas anglu semuhdenes eerauti juhrâ un noslihkuschi diwi matroschi.

— Kahdâ dejas isrihkojumâ Jokkasâ treschdeenas wakarâ iszehlâs meschonigs kautinsch un noritbeja ari wairaki rewolweru schahweeni. Kahdu semneeka dehlu diwas lodes nogalinaja un kahda kalpone bihstami eewainota. Wihreetis, kursch noschahwa jauno semneeku, pats smagi eewainots ar schahweenu un nascha duhreenu. Wahrigi sadurta ari kahda zeturtâ persona.

— Kahda no Odesas Stambulâ peenahkuscha pretschu kuga kapteinis sino, ka Melnâ juhrâ, kreewu flotes manewru laikâ esot nogrimusi kahda weza tipa kreewu semuhdene ar 18 wihreem ekipaschâ.

Schachs.

Sazihkstes starp „Apsinas" un dzelszeleneeku sargu komandam notika 27. now. Uswareja „Apsinas" komanda ar 9 un pus: pus punkteem.

Sakarâ ar to, ka pee wakarâm strahdneeku organizaziam vastahv schacha sekzijas, eerosinats sarihkot strahdneeku schachistu komandu turniru. Turnirs notiks wisâ drihsumâ.

Mahksla.

Tautas Teatris. Swehtdeen, 4. dezembrî, plkst. 7 wak., Partijas nedelas atklahschanâ „Katlu ugunis" 2., 5. un 12. ainas.

Leepajas Jaunais Teatris. Swehtdeen, 4. dez., 2 israhdes: plkst. 2 deenâ par sewischki lehtâm zenam (no 20—80 sant.) Al. Osolina kom. 5 zehl. „Miss Behrsaine", kas ar raibeem lauschu skateem, komiskâm situazijam, dzeesmam, dejam un rotalam sagahdâ skatitajeem daudz jautribas.

Wakarâ par paseminatu eeejas maksu R. Benatzka dzeesmu spehle „Pee baltâ sirdsina".

Sagatawoschanâ J. Janschewska romana „Dsimtene" dramatisejums.

Leepajas Opera. Schodeen, 3. dez., 8 wak., par krises zenam E. Kalmana operete 3 zehl. „Bajadere", kura, lai gan israhdita jau otro sesonu weenmehr guhst publikas peekrischanu un weenmehr pulzina pilnus namus. Neween operetes dsihwais saturs, bet gan ari dsihwi pulsejoschâ, melodiskâ un harmoniskâ austrumneezisklâ muzika, ir tas, kas saista publikas interesi no sahkuma lihdz galam. Ari uz schîs deenas israhdi bileschu peeprasijumi ir leeli. Schinî gadâ schî operete netiks wairs atkahrtota.

Izdewejs:
Latw. Soz-Dem. Str. Part. Leepajas org.
Atbildigais redaktors: J. Krikmanis.

Speestuwe „Gutenbergs", Leepajâ, Helenes eelâ 3.

Kino „Ziemeļblāzma"

Tautas namâ, Kronu eelâ 33.

3, 5. un 6. dezembrî sch. g.

1) **Latwijas kronika.**

2) **Pats un Pataschous — miljonari.**

Jautrs sarss 10 dalâs.

3) **Komedija 2 dalas**

Smeekli bez gala. Smeekli bez gala.

Sahkums plkst. 6 wakarâ. Kase atwehrta no plkst. 1/26 wak.

Eeejas maksa: 1 w. Ls 0,50: 2. w. Ls 0,30.

Jrahdes laikâ skanu pastiprinataja musika.

Dejot

Eemahju wehl lihdz swehtkeem wisas modernas dejas, kâ foktrotu, tango, angku walsi, foksfrotu u. t. t.
Sahkums 8 dezembrî Run. latru deenu no 5—7 wak., Basnizas eelâ 14, dz. 5.

A. Stedelaub-Frizion.

Wehlos nemt

latweeschu wal. stundas

pret angku waj wahzu wal. Beed. nod. sch. aw eksp. sem „Stundas".

Inscheneers, pahrzelojis no Franzijas, posneedz par mehrenu zenu

frantschu wal. stundas

un sagatawo skolenus preeksch eestahschanâs augstâkâ mahzibas eestatdês Franzijâ un Belgijâ. Beet. Peldu eelâ 37, dz. 2, no 3—5, tahlr. 603.

Energisti agenti

ar droschibu Ls 200.—, labi ejoschâm konsumu prezem, war peeteikt Wihtolu eelâ 34, dz. 1, no plkst 3—5

L. K. B.

Tautas Teatris

Kronu eelâ 33, Tautas namâ.
Tahlr 285.

Swehtdeen, 4. dez., plkst. 7 wak.,

Partijas nedelas atklahschanâ

Ernesta Tollera

„Katlu ugunis"

II., V. un XII. ainâs.

Eeeja brihwa. Wa de.

Pahrdodamas

stikla pehrles, wirspehlis, seenas pulksteni, bufete (osola), kumode, leela soma, mass stapitis u. z. leelas Bahrenu eelâ 41, dz 34, no 1—4 p. p.

Leepajas Opera

Sestdeen, 3. dez., plkst. 8 wak.

Krihses israhdê

E. Kalmana operette 3 zehleenos

„Bajadere"

Eeejas zenas no Ls 0.10—0.90.
Operas kase atwehrta katru deenu no 4—8 wak. Direkzija.

Leepajas Jaunais Teatris

Hagedorna eelâ 4. Biroja tahlr. 293
Kases tahlr. 1609. Eepreekschp. t. 458.

Swehtdeen, 4 dez., plkst. 2 deenâ par sewischki lehtâm zenam

Aleksandra Osolina kom. 5 zehl.

Miss Behrsaine.

Eeejas maksa: loschâs un 1. parteri 80 sant., 2. w. part. 60 sant. balkonâ 50 sant., galerejâ 30 u. 20 sant.

Swehtdeen, 4. dez., plkst. 8 wak.

R. Benatzka dzeesmu spehle

Pee baltâ sirdsina.

Eeejas maksa: loschâs un 1. parteri Ls 1.20, 2. w. part Ls 1.— balkonâ Ls 0,60, galerejâ 30 sant.

Bileschu eepreekschpahrdoschana Straidina grahmatu weikalâ, Rotas laukums 3. Tahlr 452. Karawîra israhdei karostâ, schtaba kanzlejâ. Israhdei karostâ deenas teatra kase atwehrta deenas israhdem no plkst. 11 deenâ, wakara israhdem no plkst. 5 pehc pusd. Waldo.